

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział I	
Fenomen kobiety-zbrodniarki w świetle dorobku naukowego kryminologii feministycznej	13
1.1. Feministyczna szkoła kryminologii	13
1.1.1. Nurt biologiczny	17
1.1.2. Nurt socjologiczny	20
1.1.3. Współczesna szkoła kryminologii feministycznej	21
1.2. Przestępczość kobiet w statystykach kryminalnych	26
1.3. Pojęcie przestępczości	28
1.3.1. Przestępczość terrorystyczna	35
1.3.2. Przestępczość zorganizowana	37
Rozdział II	
Terroryzm z udziałem kobiet w wybranych państwach muzułmańskich	45
2.1. Rys historyczny terroryzmu	45
2.2. Współczesność	49
2.3. Struktury organizacyjne	52
2.4. Pozycja kobiety w świecie islamu	56
2.5. Role i zadania kobiet w wybranych, islamskich organizacjach terrorystycznych	67
Rozdział III	
Kobiety włoskiej mafii	85
3.1. Rys historyczny funkcjonowania przestępczości zorganizowanej	85
3.2. Współczesność	96
3.3. Struktury organizacyjne przestępczości zorganizowanej	101
3.4. Role i zadania kobiet we włoskiej mafii	104
Zakończenie	121
Bibliografia	125

Wstęp

Problemem badawczym niniejszej publikacji jest działalność kobiet w organizacjach przestępczych, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji terrorystycznych oraz włoskiej mafii. W ostatnich dziesięcioleciach coraz bardziej uwidacznia się kobieca partycypacja w działalności przestępczej. We współczesnym świecie, zaciera się już funkcjonujący do niedawna społeczny podział ról, oparty na patriarchalnym modelu rodziny, w którym to kobiety predestynowane były do opieki nad dziećmi i domem, a mężczyźni do robienia kariery oraz utrzymywania rodziny. Wizja ta zakładała również, że kobieta była potulną, niewinną i dobrą istotą, nade wszystko ceniącą i troszczącą się o życie i zdrowie swoje, swych bliskich oraz innych ludzi, a tym samym była niezdolna do popełniania czynów przestępczych, zwłaszcza zbrodni. To mężczyznom przypadła w udziale możliwość wnikania się w działania przestępcze i naruszania prawa.

Podjęty problem badawczy jest także ważny z perspektywy prewencji i zwalczania terroryzmu oraz przestępczości zorganizowanej, bowiem pojawiające się coraz to nowsze trendy, stanowią zagrożenie dla porządku publicznego oraz właściwego funkcjonowania państwa i jego obywateli, ponieważ często nie stanowią obszaru zainteresowania służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zdarza się również, że służby nie są w ogóle świadome istnienia pewnych, nowych mechanizmów w ramach owych grup przestępczych, ze względu na następujące w nich dynamiczne zmiany podyktowane czynnikami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi. Niewątpliwie, czynny udział kobiet w działalności organizacji terrorystycznych oraz przestępczości zorganizowanej, należy traktować jako jeden z takich trendów. Liczne strategie zajmujące się zwalczaniem i zapobieganiem terroryzmu czy przestępczości zorganizowanej czynią przedmiotem swych badań jedynie działalność mężczyzn, nie uwzględniając czynnika kobiecego, co jest podyktowane stereotypowym traktowaniem kobiet. Z tego względu, wspomniane grupy w dowolny sposób mogą wykorzystywać w swej działalności kobiety, które tym samym są poniekąd „wyjęte” poza nawias

podejrzenia. Przyczynia się to do zwiększenia efektywności działania organizacji terrorystycznych i mafii oraz osiągania przez nie kolejnych celów strategicznych i umacniania ich pozycji. Dokonana w niniejszej publikacji analiza pozwoli uwidocznić, jak ważną pozycję w działalności przestępczej posiadają współcześnie kobiety, co wskazuje na zasadność włączenia czynnika kobiecego do wszelkiego rodzaju aktów prawnych zajmujących się terroryzmem oraz przestępczością zorganizowaną.

Celem niniejszej książki jest charakterystyka ról, jakie kobiety pełnią w organizacjach terrorystycznych oraz przestępczości zorganizowanej, na wybranych przykładach, a także analiza porównawcza funkcjonowania kobiet w ramach obu typów grup przestępczych. Szczególną uwagę zwrócono także na motywacje jakie posiadają kobiety, które decydują się na partycypację w takich formach przestępczości oraz powody, dla których rekrutowane są kobiety. Takie ujęcie tematu opiera się na założeniach, że funkcje kobiet w obu typach organizacji posiadają wiele cech wspólnych, bez względu na cele jakie zamierza osiągnąć konkretna grupa oraz podłoże ideologiczne, kulturowe i religijne oraz *modus operandi* jej działania. Nieco odmiennie wyglądają natomiast kwestie motywacji i pobudek partycypacji w obu formach przestępczości zarówno po stronie kobiet jak i osób rekrutujących. Należy także zaznaczyć, że w celu ukazania w niniejszej książce heterogeniczności działań kobiet w organizacjach terrorystycznych, skupiono się jedynie na wybranych, islamskich grupach, na przykładzie których tę różnorodność najlepiej można przeanalizować. Sprzyjają temu nie tylko skrajne pobudki do angażowania się, ale również medialny aspekt funkcjonowania owych organizacji.

Konsekwencją wyboru zawartego w tytule problemu badawczego, postawionego celu i przyjętych założeń była konieczność uzyskania odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- dlaczego kobiety nie są postrzegane jako przestępczynie?
- co sprawia, że kobiety są „zbrodniarkami idealnymi”?
- dlaczego kobiety są rekrutowane oraz same chcą wstępować w szeregi islamskich organizacji terrorystycznych?
- jakie role pełnią kobiety w islamskich organizacjach terrorystycznych?
- jaka jest motywacja kobiet angażujących się w funkcjonowanie mafii?
- jakie zadania spełniają kobiety we włoskiej mafii?

Główną tezą publikacji jest twierdzenie, że współcześnie kobiety „zrównały się” z mężczyznami pozycją oraz rolami jakie pełnią w organizacjach przestępczych, a nawet ze względu na swą niepozorność jeszcze efektywniej niż mężczyźni wykonują powierzone im zadania. Do niedawna, kobiety o wiele rzadziej niż obecnie angażowały się w walkę zbrojną oraz wykony-

wały funkcje kierownicze w grupie przestępczej. Zazwyczaj zajmowały się wsparciem logistycznym, medycznym czy edukacją i wychowywaniem przyszłych pokoleń przestępców w zgodzie z wewnętrznymi kodeksami „etyki”. Współcześnie, kobiety z równymi sukcesami jak mężczyźni potrafią zapanować nad organizacją oraz zarządzać jej zasobami ludzkimi i wyznaczać cele działania i sposoby w jakie mają one być realizowane. Co więcej, normą jest już postrzeganie kobiet jako „żołnierek” – czyli tych, które odpowiedzialne są za wykonanie konkretnego zadania, np. przemytu narkotyków, broni, zlikwidowania konkurencyjnej grupy czy wręcz walki zbrojnej z przeciwnikiem. Kobiety równie skutecznie jak mężczyźni posługują się bronią, a gdy trzeba zabić wroga, nie cofną ręki. Kobiety są w stanie zrealizować najbardziej brutalne i krwawe misje z pełną determinacją i bez jakichkolwiek oporów.

Dla zweryfikowania przyjętej tezy i osiągnięcia postawionego w publikacji celu przyjęto metody badawcze właściwe naukom o bezpieczeństwie. Pozwoliło to połączyć metody: analizy i krytyki dokumentów i innych źródeł, analizy i krytyki piśmiennictwa podejmującego różne aspekty realizowanego problemu badawczego. Odwołano się także do analizy danych statystycznych. Wskazane metody umożliwiły kompleksową analizę fenomenu działalności kobiet w organizacjach terrorystycznych oraz przestępczości zorganizowanej, z uwzględnieniem kontekstu prawnego, historycznego, kulturowego jak i współczesnych zjawisk zachodzących w obu typach grup przestępczych.

Terminologia przedkładanej publikacji wymaga szerszego wyjaśnienia. Problematyczne zdają się dwa pojęcia – terroryzm oraz mafia. W pierwszym przypadku, trudności wynikają z braku jednolitych regulacji międzynarodowych oraz pojawiających się coraz to nowszych pozycji bibliograficznych poruszających tę tematykę. Dla uporządkowania wywodu, na potrzeby niniejszej książki, terroryzm będzie definiowany jako „bezprawne użycie siły lub przemocy wobec osób lub mienia, celem zastraszenia lub wywarcia przymusu na rząd, ludność cywilną albo części wyżej wymienionych, co zmierza do promocji celów politycznych lub społecznych”¹. Trudności z właściwym zdefiniowaniem pojęcia mafia dotyczą niekonsekwencji w stosowaniu tego terminu, zwłaszcza we Włoszech, ale również na arenie międzynarodowej. Samo pojęcie historycznie wywodzi się z Sycylii i pierwotnie było zarezerwowane jedynie dla przestępczości zorganizowanej działającej na tym terenie. Z biegiem lat wszelkie organizacje tego typu funkcjonujące w obszarze Półwyspu Apenińskiego implementowały tę nazwę na własny użytek. Z tego też powodu w dokumentach państwowych i statystykach, można się

¹ S. Wojciechowski, *Terroryzm. Analiza pojęcia*, „Przegląd bezpieczeństwa wewnętrznego”, 2009, nr 1/09, s. 57.

spotkać z pisownią słowa mafia, małą oraz wielką literą. Pierwszy sposób powinien być zarezerwowany dla charakterystyki całokształtu przestępczości zorganizowanej we Włoszech. Drugi powinien odnosić się jedynie do konkretnej organizacji pochodzącej z Sycylii (nazwa własna). W praktyce dla wielu urzędników jak i ekspertów z dziedziny zwalczania przestępczości wskazana różnica nie funkcjonuje. Pisownia małą oraz wielką literą stosowana jest dowolnie oraz zamiennie, co w przypadku danych statystycznych, znacząco zaburza właściwą interpretację pewnych zjawisk oraz podanych liczb. W przedkładanej publikacji, „Mafia” – w odniesieniu do konkretnej organizacji z Sycylii, będzie zapisywana w cudzysłowie oraz wielką literą. Wszystkie pozostałe formy zapisu tyczyć się będą całokształtu przestępczości zorganizowanej we Włoszech.

Pełną weryfikację tezy i założeń badawczych ułatwiła przyjęta struktura książki. Składa się ona z trzech rozdziałów.

W pierwszym rozdziale, szczegółowo omówiono założenia kryminologii feministycznej, odwołującej się do motywacji i mechanizmów partycypacji kobiet w działaniach przestępczych. Dokonano także, analizy fenomenu kobiety zbrodniarki ze względu na czynniki: psychologiczne, środowiskowe, emocjonalne, ekonomiczne i wiele innych. Omówiono również, podstawy prawne międzynarodowe jak i krajowe dotyczące się terroryzmu oraz przestępczości zorganizowanej oraz pojawiające się w związku z tym problemy natury definicyjnej.

Kolejny rozdział, poświęcony został na analizę działalności kobiet w organizacjach terrorystycznych na Bliskim Wschodzie oraz w Czeczenii. Na wstępie dokonano także weryfikacji społecznego statusu kobiet w krajach muzułmańskich – co ma istotne znaczenie przy rekrutowaniu się kobiet do grup przestępczych tego typu. Wskazano również powody, dla których to organizacje same szukają nowych członków wśród kobiet. Na zakończenie dokonano charakterystyki ról jakie kobiety pełnią w organizacjach terrorystycznych.

Ostatnia część pracy, analogicznie jak drugi rozdział, odnosi się do funkcji jakie spełniają kobiety we włoskiej mafii oraz motywów ich zaangażowania w tę działalność. Szczególną uwagę zwrócono na wewnętrzne kodeksy etyczne, które regulują zasady funkcjonowania mafii oraz jej członków. Odniesiono się również do genezy oraz struktury przestępczości zorganizowanej na terytorium Włoch.

Wszelkie konkluzje oraz wnioski z weryfikacji, postawionej na wstępie tezy, zawarte zostały w zakończeniu niniejszej książki.

Podstawę źródłową publikacji, stanowią druki zwarte i monografie oraz oficjalne dokumenty tworzone przez instytucje i służby odpowiedzialne

za kwestie bezpieczeństwa, a poprzez to zajmujące się szczegółową analizą i badaniem zarówno organizacji terrorystycznych jak i włoskiej mafii. Przydatne okazało się także wykorzystanie artykułów internetowych oraz tych znajdujących się w specjalistycznej prasie poruszającej kwestie związane z niniejszą tematyką, a także pozycji o charakterze memuarystycznym. Wykorzystując literaturę przedmiotu, głównie powołano się na następujących autorów: A. Berko, M. Bloom, J. Błachut, B. Bolechowa, A. Campbell, L. Gardockiego, G. Gellerta, B. Hoffmana, B. Hołysta, J. Horgana, O. Ingrasci, K. Jałoszyńskiego, J. Jusik, C. Lombroso, T. Newburna, E.W. Pływaczewskiego, R. Saviano, J.W. Wójcika, A. Ziębę oraz wielu innych. W trakcie pisania książki, wykorzystano liczne materiały obcojęzyczne – angielskie oraz włoskie. Wszelkie tłumaczenia, na język polski dokonane zostały przez autorkę prezentowanej publikacji.